

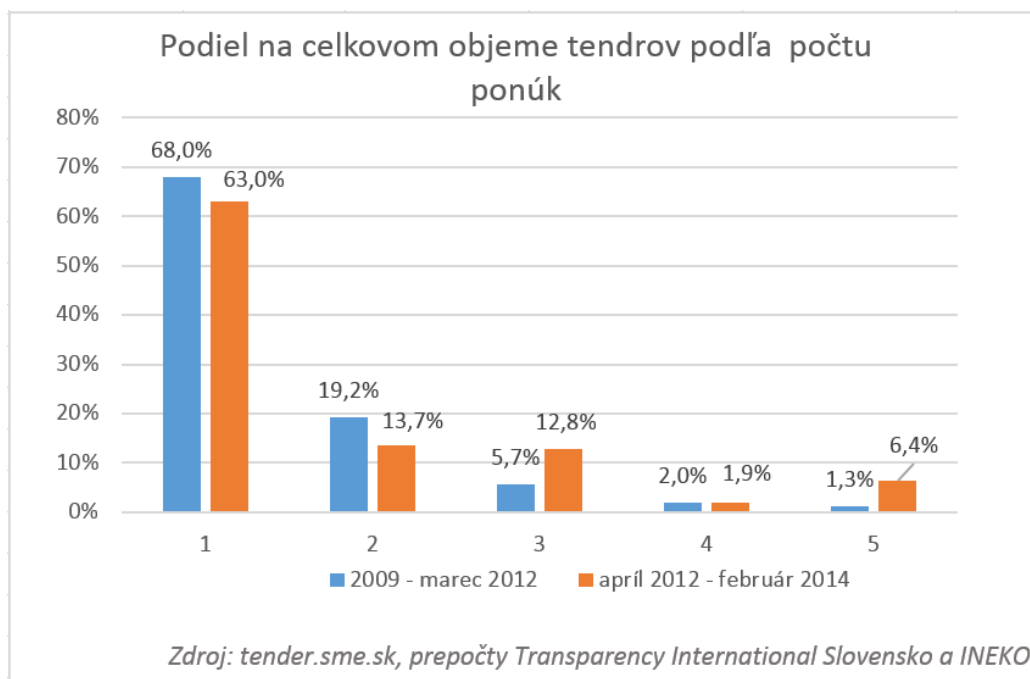
Tlačová správa, 17.12.2014

Vo veľkých tendroch nemocníc sa súťaží stále málo

Výsledky Analýzy verejného obstarávania 56 nemocníc v období apríl 2012 – február 2014

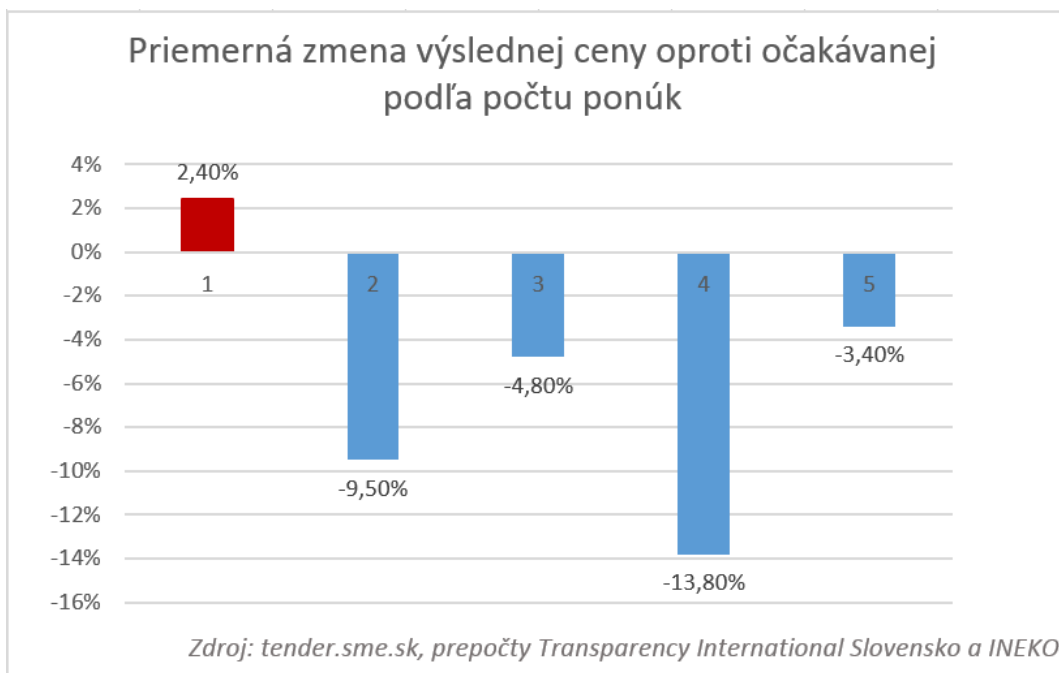
V nemocničných verejných obstarávaníach sa stále málo súťaží. V sledovanom období apríl 2012 – február 2014 použili nemocnice z celkového obstaraného objemu (525,6 mil. EUR) **až 63%** (331 mil. EUR) **v tendroch, kde ponuku podal iba jeden uchádzač**. Ide len o zanedbateľné zlepšenie oproti predchádzajúcemu sledovanému obdobiu (január 2009 – marec 2012), kedy nemocnice v tendroch s jedinou ponukou rozdelili 68% zdrojov (*pozri Graf 1*).

Graf 1: Až v 63 % objemu tendrov nemocníc sa nesúťažilo

Obmedzená súťaž je spravidla spojená s vyššími cenami. **V tendroch s jedinou ponukou** došlo v priemere, váženom objemom tendrov, **k nárastu výslednej ceny** oproti obstarávateľom očakávanej o 2,4 %. **Pri tendroch s viacerými ponukami** prichádzalo v priemere **k poklesu výslednej ceny**, pri dvojponukových tendroch to bolo napr. o 9,5 % (*pozri Graf 2*).

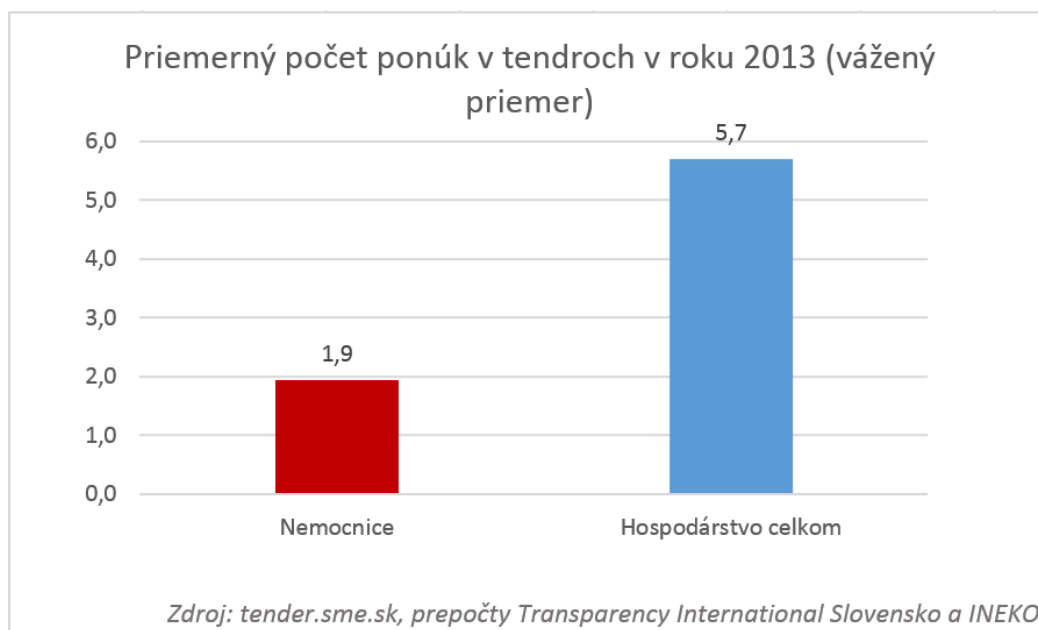
Graf 2: Jedna ponuka v tendri prináša nárast ceny, viac ponúk pokles

Keby sa v nemocničných tendroch súťažilo viac, zrejme by nemocnice ušetrili viac peňazí a zadlžovali sa menej. Zúžil by sa tiež priestor pre korupciu a iné nekalé konanie, ktoré môže tendre predražiť. **Ak by vo všetkých jednoponukových tendroch nemocníc súťažili dvaja uchádzači,** výsledné ceny týchto tendrov by v dôsledku súťaže mohli klesnúť o takmer 36 miliónov EUR za sledované obdobie alebo takmer **19 miliónov EUR ročne. Nemocnice by tak mohli ušetriť 11,6 % z prostriedkov vynaložených na jednoponukové obstarávania.**

V nemocničných tendroch sa súťaží výrazne menej ako vo zvyšku hospodárstva. Zatiaľ čo nemocnice dostali v roku 2013 v priemere, váženom objemom tendrov, iba 1,9 ponuky na tender, v celom hospodárstve to bolo až 5,7 ponuky (pozri Graf 3).

Graf 3: V zdravotníctve sa súťaží výrazne menej než vo zvyšku hospodárstva

Zistili sme, že **jediná predložená ponuka je doménou najmä veľkých**, finančne nákladných **tendrov. Pri malých tendroch prišlo v sledovanom období k zvýšeniu počtu ponúk, k čomu mohlo dopomôcť výrazne intenzívnejšie využívanie elektronických aukcií.** Nemocnice ich použili vo viac ako 97 % z celkového počtu obstarávaní. V predchádzajúcom období to bolo iba 20,8 %. Nárast súvisí so zmenami v legislatíve, ktoré rozšírili povinnosť používať e-aukcie. Zanedbateľný nárast počtu ponúk vo veľkých tendroch však naznačuje, že pri nich nie sú elektronické aukcie účinným nástrojom pre zvýšenie súťaživosti či zabránenie manipulácií.

Takmer vôbec sa nesúťažilo pri troch najnákladnejších oblastiach nemocničných tendrov. Na **zdravotnícky spotrebný materiál** (napr. katétre, ŠZM), **zobrazovaciu techniku** (napr. CT, MR, RTG) a predmety **funkčnej podpory** (napr. kardiostimulátory, chirurgické implantáty) nemocnice vynaložili viac ako 55 % celkového obstaraného objemu. V priemere však dostávali iba 1,1 ponuky na tender. Podobne málo sa pri týchto položkách súťažilo i v predchádzajúcom období.

Traja najväčší obstarávatelia – kardioustavy (**VÚSCH, NÚSCH a SÚSCCH**), plus **Univerzitná nemocnica Bratislava**, ktoré spolu tvorili až 60,7 % celkového obstaraného objemu nemocníc v SR, realizovali tendre, v ktorých sa takmer vôbec nesúťažilo. Ich priemerný počet ponúk v tendri bol žalostne nízky – len 1,1 a podiel tendrov s jedinou ponukou zároveň veľmi vysoký – značne prevyšujúci 90%. Naopak, najviac sa súťažilo v tendroch **Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci**, kde v priemere, váženom objemom zákaziek, súťažilo v jednom tendri až 5,3 dodávateľov.

Až 114 firiem, ktoré dodali takmer 65 % z celkového objemu, nečelilo vo svojich víťazných tendroch v priemere ani jednej celej ďalšej ponuke. **Až 9 z top 20 najväčších dodávateľov** nemuselo čeliť ďalšiemu konkurentovi pri žiadnom víťaznom tendri. Vo všetkých "súťažili" **vždy len sami.**

Nízka súťaživosť v nemocničných tendroch na Slovensku môže mať viacero príčin. Jednou z nich môže byť špecifickosť nakupovaných položiek. Poznáme však prípady z Českej republiky i zo slovenského súkromného sektora, kde si nemocnice napriek špecifickosti položiek vyberajú z viacerých ponúk. Problémom nízkeho počtu ponúk v SR môžu byť rôzne pokrivenia trhu – napr. dlhé splatnosti a slabá platobná disciplína nemocníc, korupcia, zmanipulované výberové kritériá, politické prepojenia, konflikty záujmov štátu v zdravotníctve, zle nastavená regulácia či kolúzne správanie sa firiem a kartelové dohody, čiže rozdelenie trhu dodávateľmi. Navyše mäkké rozpočtové pravidlá nevytvárajú na manažmenty a zriaďovateľov štátnych nemocníc dostatočné motivácie nakupovať tovary, služby či stavebné práce hospodárne.

Čo odporúčame...

Práve preto by obstarávanie a celé hospodárenie nemocníc štátu a samospráv malo podliehať tzv. tvrdým rozpočtovým obmedzeniam, aj s následnými konzekvenciami (ako napr. exekúcie, konkurz, predaj majetku), ktoré by vytvorili správne motivácie, ako aj prísnejšiemu dohľadu jednak zo strany ich zriaďovateľov, iných kontrolných orgánov (ÚVO) a verejnosti. Ministerstvo zdravotníctva SR ako hlavný zriaďovateľ veľkých fakultných nemocníc by mal zaviesť pravidelné porovnávanie (benchmarking) a zverejňovanie cien nákupov väčších položiek nemocníc, čím by sa zvýšila cenová transparentnosť a zároveň obmedzil priestor pre výrazne nevýhodné obchody. A porovnávať by malo aj s cenami v zahraničí. Ministerstvo by sa malo zasadiť za vyššiu otvorenosť nemocníc verejnej kontrole a malo by si vytvoriť model pre automatizovanú, proaktívnu kontrolu podozrivých tendrov podľa vopred stanovených kritérií v súčinnosti s NKÚ SR, ÚVO a PMÚ SR. V neposlednom rade by malo podporovať meranie a zverejňovanie ukazovateľov kvality a efektívnosti nemocníc. Polícia a prokuratúra by mali zvýšiť svoje úsilie pri odhaľovaní a stíhaní korupcie v zdravotníckom obstarávaní, keďže podozriví nebývajú postavení pred súd.

*Prečítajte si **kompletné znenie analýzy.***

Dušan Zachar

INEKO

INEKO - Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel.: +421 2 5341 1020, fax: +421 2 5823 3487
zachar[a]ineko.sk, www.ineko.sk

Zuzana Dančíková

Transparency International Slovensko

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel./fax: +421 2 5341 7207
dancikova[a]transparency.sk, www.transparency.sk

Analýza mohla vzniknúť aj vďaka finančnej podpore, ktorú inštitútu INEKO poskytla nadácia Open Society Foundations v rámci [projektu na podporu udržateľnosti verejných financií](#) a tiež nadácia Konrad-Adenauer-Stiftung, Zastúpenie na Slovensku.

Konrad
Adenauer
Stiftung

Analýza je súčasťou projektu TIS [Monitoring transparentnosti v sektore zdravotníctva](#), ktorý finančne podporujú:

DÔVERA+
ZDRAVOTNÁ POISTOVŇA

gsk
GlaxoSmithKline

 NOVARTIS

AMGEN